Hiika Laa Ä°laah Ä°llallah-kutaa 2

Description

Laa ilaah illallahâ€™n nama fayyaduuf sharxiwwan guuttamu qaban keessaa beekumsaa fi yaqiina jennee jirra. Namni waaâ€™ee laa ilaah illallah yoo hin baratin, beekumsaa fi yaqiina argachuu dandaâ€™aa? Laa ilaah illallah rukni lama akka qabdu kutaa darbe keessatti ilaalle jirra: Nafiyy (dhabamsiisuu) fi isbaat (mirkaneessu)dha. Mee itti xinxalli, namni beekumsa malee kanniin lamaan beekun hojii irra oolchu dandaâ€™aa? Kanaafu, namni milkaaâ€™uu fi azaaba jala nagaha bahuu barbaadu, sirriitti laa ilaah illallah beekuuf carraaqu qaba. Takkamaan hiika laa ilaah illallah sirritti hubachuu dhiisu dandeenya. Garuu akkuma barreefama dubbisnuu fi ibsaaf ragaa dabalataa ilaalluun sirritti hubachaa adeemna. Barreefamni kuni akka seensaati. Gara fuunduratti haala salphaan hiika laa ilaah illallah namni kamu hubachuu dandaâ€™uun akka dhiyeessinu ni abdanna. Kanaafu, nu waliin tura, nu hordofaaâ€¦.

Rabbiin ala wanti gabbaramu (waaqefatamu) hundi baaxila (soba). Baaxila jechuun haqa kan faallessuu fi hundee hin qabneedha. Rabbii oltaâ€™aa gaditti wanta nama hin fayyannee gabbaruun (waaqefachuun) hundee qabaa? Gonkumaa hundee hin qabu. Ragaan Rabbiin irraa buâ€™ee fi ragaan sammuu hin jiru. Akkamitti wanti ofuyyuu fayyaduu fi miidhaa ofirraa deebisu hin dandeenye gargaarsaaf kadhatanii?

Kanaafu, Rabbiin ala ibaadan wanta biraatiif godhame shirkii fi jallinna guddaadha. Rabbii Tokkicha Injifataa taâ€™eef malee ibaadan eenyufillee hin malu. Uumuun, tooâ€™achuu fi ajajuun kan Isaa kan taâ€™eedha. Namni Rabbiin qofa gabbare, gabbarri keessatti Isa tokkichoomse fi haqa Isaa isarra jiru bakkaan gahee jira. Namni Rabbiin ala wanta biraa gabbare immoo Rabbiin waliin ilaah (gabbaramaa) godhatee fi Rabbiif shariika (hirmaataa) godhee jira. Namni wanta tokko gabbare wanti suni isaaf gabbaramaadha.

Al-Uluuhiyyahâ€™n ibaadaadha. Ibaadaan haqa Rabbii qulqulluu taâ€™ee gabroota Isaa hundarraa qabuudha. Ibaadaan Rabbiin tokkichoomsun malee sirrii hin taatu. Namni ibaadaa Rabbii fi uumamtoota Isaa jidduutti qoode, Rabbiin hin gabbarree, haqaan gabbaramaan Isa qofa akka taâ€™ettis hin amanne.

Sheykh Muhammad ibn AbdulWahhaab (rahimahullahu) ni jedha: â€œRabbiin Isa gabbaruuf akka si uume erge beekte, kana beeki: akkuma xahaaraa (qulqullinna) waliin malee salaanni salaata hin jedhamne, tawhiida waliin malee ibaadan ibaadaa hin jedhamtu. Ibaadaa keessa shirkiin yoo seene, ibaadan ni bada. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا۟ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم
بِٱلْكُفْرِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِى ٱلنَّارِ هُمْ خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾﴾

â€œOsoo of irratti kufrii ragaa bahanuu masjiidota Rabbii ijaarun mushrikotaaf hin malu. Isaan sun dalagaan isaanii badde. Isaan ibidda keessa yeroo hundaa jiraatu.â€• Suuratu At-Tawbah 9:17 (Al-Qawaaâ€™idul Arbaâ€™ati-199)

Mushrikoota jechuun namoota Rabbii oltaâ€™aa gaditti wanta biraa gabbaraniidha. Ibaadan isaanii Rabbii qofaaf waan hin taaneef ni bada, Guyyaa Qiyaamaa mindaa wayitu hin argatan.

Fakkeenyaaf, salaanni ibaadadha. Namni Rabbiin tokkichoomsu fi homaa Isatti hin qindeessinee, salaanni isaa fudhatama argata. Salaanni isaa kuni ibaadaa fi wanta gara Rabbii ittiin dhiyaatu taâ€™a. Namni Rabbitti waa qindeesse immoo, salaanni isaa fudhatama hin argatu. Salaanni kunis Rabbiif ibaadaa hojjatame hin jedhamu. Sababni isaas, Rabbitti waa qindeessun isaa ibaadaa isaa jalaa balleessee jira. Akka nama wuduâ€™a malee salaate salaanni isaa ni bada. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

وَلَقَدْ أُوحِىَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ
وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٦٥﴾

â€œDhugumatti gara keetii fi gara warra siin duraatti â€œYoo Rabbiin wajjiin waan biraa gabbarte dalagaan kee ni bada; warra hoongaâ€™an irraas taata.â€• [jechuun] beeksisni godhame.â€• Suuratu Az-Zumar 39:65

Yaa Rasuula dhugumatti gara keeti fi ergamtoota siin dura turanitti akkana jedhamuun beeksifame: Rabbiin waliin waan biraa yoo gabbarte, hojiin kee ni bada. Warra badanii fi kasaaran keessaa taata. Sababni isaas, shirkii waliin hojiin gaariin fudhatama hin argatu.[1]

Tawhiidul Uluuhiyyaan tawhiida ibaadati. Kana jechuun Rabbii tokkicha shariika hin qabneef ibaadaa qulqulleessuu fi wanta Rabbiin ala gabbaramu hundarraa bilisa taâ€™uudha. Laa ilaah illallahâ€™n Rabbi qofaaf ibaadaa mirkaneessiti, Isaan ala wanta jiran hundarraa immoo ibaadaa ni dhabamsiisti. Eenyullee haa taâ€™u, nabiyyi taâ€™i, malaykaa taâ€™i, sheykha taâ€™i, waliyyi taâ€™i, jinni

taâ€™i, muka taâ€™i, dhagaa taâ€™i, qabrii taâ€™i, sanama taâ€™i, taabota taâ€™i fi uumamtoota hundarraa ibaadaa ni dhabamsiisti. Ibaadaan uumamtoota keessaa eenyufillee hin taâ€™u.

Warri Laa ilaah illallah qabatan, ibaadaa, gadi jechuu fi harka kennuu irraa homtu Rabbiin ala wanta biraatiif akka hin taanee amanti dhugaa ni amanu, hojii fi dubbiinis ni agarsiisu. Ibaadan, gadi jechuu fi harka kennuun Rabbi qofaaf akka taâ€™e sirritti amanu. Kuni dubbii qofaan ykn hojii malee dubbii fi amanti qofaan galma kan gahuu osoo hin taâ€™in ***amanti jala muraatin, dubbii dhugaatin, hojii qulqulluun*** galma akka gahuu sirritti beeku.

Rabbiin tokkichoomsun kan mirkanaaâ€™u yoo wanta Laa ilaah illallahâ€™n mirkaneessite mirkaneessanii fi wanta Laa ilaah illallahâ€™n dhabamsiiste dhabamsiisan qofaadha. Dhabamsiisuun qofti tawhiidaa miti. Akkasumas, mirkaneessun qoftis tawhiida taâ€™uu hin dandaâ€™u. Tawhiinni dhabamsiisuu fi mirkaneessu bakka tokkotti kan qabateedha.

Akkasumas, Uumaan, rizqii kan kennuu (raaziq), tooâ€™ataan, dhimmoota hundaa Kan qindeessu, jiraachisaan, ajjeesaan, kan nama fayyadu fi miidhu Rabbiin malee hin jiru jedhanii amanuu qofaan Rabbiin tokkichoomsuun hin mirkanaaâ€™u. Kuni qofti Islaama keessa seenuuf gahaa miti. Dhugumatti kaafiroota keessaa nama, Uumaan, rizqii kan kennuu (raaziq), tooâ€™ataan, dhimmoota hundaa Kan qindeessu, jiraachisaan, ajjeesaan, kan nama fayyadu fi miidhu Rabbiin malee hin jiru jedhee amanutu jira. Garuu inni Rabbiin qofa waan hin gabbarreef Musliimaa miti. ***Uumaan, dhimmoota kan qindeessu, tooâ€™atu, ajjeesu, jiraachisu Rabbiin malee hin jiru jedhanii amanuu waliin â€œRabbiin malee haqaan gabbaramaan hin jiru, wantoonni Isaan alatti gabbaraman hundi baaxila (soba)â€•*** jedhanii amanuun dirqama.

Yommuu Ergamaan Rabbii (SAW) Qureeshotaan, â€œ**Laa ilaah illallah jedhaa ni milkooftaniiti**.â€• Jedhu, wanta Qureeshonni itti deebisan itti xinxalli. Akkana jechuun deebisan: â€œ**Sila gabbaramtoota gabbaramaa tokko godhee? Dhugumatti kuni wanta ajaaâ€™ibaati.**â€•

Qureeshonni Rabbiis ni gabbaru wantoota biroos Isa waliin ni gabbaru (ni waaqefatu). Jechi Ergamaan Rabbii (SAW) isaan itti waamu hiika, â€œWantoonni isaan Rabbiin waliin gabbaran hundi baaxila (soba), gabbaruun hin taâ€™u. Wantoota kanniin Rabbiin waliin waan gabbaraniif jallinna irra jiru. Ibaadaan kan taâ€™u Rabbii tokkicha qofaafi.â€• Jedhu akka qabdu Qureeshonni ni beekan. Kanaafu, yoo Laa ilaah illallah jedhan Rabbiin malee wanta gabbaramu hunda ni dhiisu. Kanaafi, baayâ€™een isaanii jecha tana jechuu ni didan, Rabbiin tokkichoomsu irraa of tuulan. Rabbiin oltaâ€™e ni jedha:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ٣٥
وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوٓا۟ ءَالِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ٣٦﴾

â€œDhugumatti isaan yommuu, â€œRabbiin malee dhugaan gabbaramaan hin jiru.â€• isaaniin jedhamu, of tuulaa turan. â€œSila nuti walaleessaa maraataa taâ€™eef jennee gabbaramtoota

keenya ni dhiifnaa?â€• jedhu.â€• Suuratu Al-Saaffaat 37:35-36

Kana waliinu isaan:
âž¦Kan uumu, razzaqu, jiraachisu, ajjeesu, isaanii fi wantoota isaan gabbaran dhuunfatee fi tooâ€™atu Rabbii tokkicha taâ€™uu hin shakkan.
âž¦Wantoota gabbaran kanniin â€œRabbiitti akka nu dhiyeessaniif ykn jaarsummaa (shafaâ€™aa) nuuf taâ€™aniif malee homaafu isaan hin gabbaruâ€• jechuun yaadu.
âž¦Ammas, wantoota kanniin gabbaruun (waaqefachuun) haqa, amanti Rabbiin gammachiisu keessaayyi jedhanii yaadu.
âž¦â€œAmanti Ibraahim osoo hin jijjirin itti fufneâ€• jechuun yaadu.
âž¦Muhammad (SAW) amanti haarawa kan fideedha jechuun yaadu. Akkuma Rabbiin isaan ilaalchise jedhe:

﴿وَٱنطَلَقَ ٱلۡمَلَأُ مِنۡهُمۡ أَنِ ٱمۡشُواْ وَٱصۡبِرُواْ عَلَىٰٓ ءَالِهَتِكُمۡۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٞ
يُرَادُ ٦ مَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِي ٱلۡمِلَّةِ ٱلۡأٓخِرَةِ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا ٱخۡتِلَٰقٌ ٧﴾

Isaan (mushrikoota) keessaa namoonni gurguddoon deemanii, â€œDeemaa, gooftolee keessan [gabbaruu] irratti obsaa, dhugumatti inni kuni wanta barbaadamudha. Amanti gara dhumaa keessatti kana hin dhageenye. Kuni wanta haarawa uumame malee homaa miti.â€• [jedhan]. Suuratu Saad 38:6-7

â€œ**Amanti gara dhumaa keessatti kana hin dhageenye.â€•** Kana jechuun amanti gara dhumaatti dhufe keessatti Rabbiin qofa gabbaraa kan jedhu hin dhageenye. Amantin gara dhumaa isaan jedhan kuni amanti akka isaanii shirkiin guuttame amanti Kiristaanati. Kiristaanonis Rabbiin waliin waan biraa gabbaru (waaqefatu).

Sheykh AbduRahmaan bin Hasan Aali Sheykh (rahimahullahu) ni jedha: Osoo [mushrikoonni Laa ilaah illallah] jedhanii, sanamaa fi taabota gabbaran (waaqefatan) akka dhiisan isaan irraa eeggama. Kanaafu, amanti isaanii dhiisun waan isaan irraa eeggamuuf Laa ilaah illallah jechuu ni didan. Rabbii gaditti wanta gabbaran irraa ibaadaa hin dhabamsiifne. Kanaafi, Laa ilaah illallah jechuu didan.

Mushrikni dhumaa ummata kanaa immoo hiika Laa ilaah illallah wallaalanii jecha qofa jedhan. Awsaanaa fi sanamoota gabbaruu irraa wanta Laa ilaah illallahâ€™n dhabamsiifte isaan hin dhabamsiifne. Awsaanaa fi sanamoota gabbaruun yeroo ammaati fi naannoo kan haguugedha.â€• (Ad-Duraru Sanniyat fii ajuubati najdiyyati-12/315) (Awsaanaa fi sanamoonni siidaa, qabrii, dhagaa, taabota fi wantoota biroo Rabbii gaditti waaqefatamaniidha.)

Kuffaarri Qureeshaa jecha Laa ilaah illallah sirritti kan beekan taâ€™uu yoo beekte, kuffaara Qureeshotaa caalaa wallaalaa taâ€™uu irraa of eegi. Jecha Muslimootaa fi mushrikoota gargar baastu tana beekuuf carraaqi.

Hiikni Laa ilaah illallah Rabbiin malee wanta hundarraa ibaadaa dhabamsiisuu fi ibaadaa hunda Rabbii tokkichaaf mirkaneessu akka taâ€™e beeki. Ibaadan Rabbii tokkicha qofaafi. Rabbiin ala wanta biraa gabbaruun (waaqefachuun) soba.

Akkuma *Laa khaaliqa illallah (Rabbiin malee Uumaan hin jiru)* yommuu jettu hiikni isaa, uumamtoota kan uumuu Rabbiin malee hin jiru, kana keessatti eenyullee Isa waliin hin hirmaatu. Malaykaan dhiyeefame, Ergamaan ergamee fi kan biroo Isa waliin uumamtoota uumuu keessatti hin hirmaatu.

Ammas akkuma *laa raaziqa illallah (Rabbiin malee raaziqni hin jiru*) yommuu jettu, hiikni isaa rizqiin hundi Rabbii tokkicha irraayyi.

Kanaafu, ***Laa ilaah illallah (Rabbiin malee dhugaan gabbaramaan hin jiru)*** yommuu jettus, hiikni isaa Rabbiin malee ibaadaa haqa kan godhatu hin jiru. Rabbiif malee ibaadan eenyufillee hin malu. Isa qofaaf ibaada qulqulleessuudha. Kana jechuun Isa qofa gabbaruudha. Uumamtoota Isaa keessaa eenyullee ibaadaa keessatti Isa waliin hin hirmaatu.

---

[1] Tafsiiru Muyassar-465
al-Jaamiâ€™ul Mufiid liduruusi taâ€™allumi tawhiidi-fuula 62-69

Date Created
February 3, 2020
Author
admin